

zett művészi oklevelet, de annál nagyobb érdemeket szerzett abban, hogy a színészetet felsőbbrendű művészetként becsüljék és tiszteljék. A kassai diák, aki 1876. márc. havában Gerőffy Andornál, majd Lászy Vilmosnál kóristáskodott, a nyolcvanas évek elején már mint jeles színész tűnteti ki magát és 1886. jun. 6-án a budapesti Nemzeti Színházban vendégszerepel. Az »Utolsó szerelem«-ben, Dóczy Lajos vígjátékában mutatkozik be. Akkoriban szokás volt, hogy a Nemzeti Színház a nyári szünet előtt vidéki színészeket léptetett fel, hogy válogasson belőlük együttese számára. Fenyvesi Emilt visszaengedték és nyolc évig tovább bolyongott Kolozsvárt, Nagyváradon, Debrecenben, majd Aradon. Innen hívták meg ismét vendégfellépőkre és 1894. jún. 5-én, mint Tarján Gida a »Dolovai nábob leánya«-ban, június 7-én, mint a »Váljunk el«-hőse, Des Prunelles, játszott. Mende-mondák szerint Aradon azért imádkoztak, hogy bár ne tessék Budapesten, mert akkor megmarad Aradnak. De nem maradt meg, sőt a Nemzeti Színház is, ahol még alig tudott gyökeret verni, hamarosan elvesztette és a Vigszínház megnyitó előadásában, 1896. máj. 1-én, a »Barangok«-ban, Jókai Mór vígjátékában, már ott szerepel, mint Barangh Géza. A meglehetősen szerencsétlen megnyitó előadást követő harmadik napon, máj. 4-én, az »Államtitkár úr«-nak, Bisson fr. vígjátékának bemutatója korszakot jelent az egész budapesti színészet életében és egészen elsősorba állítja Fenyvesi Emilt. Valahogyan más volt, mint a többi, ami nem akar a többiek kisebbitése lenni, de a könnyed komédia keretében oly egyéniség revelálódott, amely a legnagyobb világfi színészekre emlékeztetett. Fenyvesi egy csapásra a magister elegantiarum lett. Csodásan tudta egyesíteni a férfias eleganciát, a szintiszta művészetet. De le tudott nyűgözni akkor is, amikor a »Trilby« Svengálijának kócos hajával, rendetlen szakállával jelent meg és egy egészen új típus ábrázolásával szinte feledtette, hogy hiszen ő volt az ideális divathős. Csakhamar utána pedig »Ocskay brigádéros« címszerepében a lelkesedés fergetegét keltette azzal, hogy egy magyar hős, hazájáért lángoló, de tragikusan megbotló ideális figuráját vitte szín-

padra. Ez a három alakítás összeforrt Fenyvesi névvel. Az első, mint maga a műfaj, amelyhez tartozott, elhalványodhatott az új nemzedék eszmekörében, a másik kettő dicsőfényesen feledhetetlen marad. Magát Fenyvesit kissé bántotta is a nagy dicsőség, mert hiszen arra gondolhatott, hogy mást is játszott. Semmi kétség, két — ha szabad ezt a szót felhasználni — főszerepének népszerűsége nem érinthette olyan nagy mértékben a többi alakításának tökéletességét. A történelmi kosztümös magyar hadvezér alakja mellett a modern civil magyar úr gyönyörű példája volt ifj. Nagy István, a »Tanítónő«-ben, vagy Orosz Sándor, Molnár Ferenc »Farsang«-jában a lengyel-zsidó vonású Svengálival szemben ott volt az »Izrael« szinte feudális hőse és tán ide-sorolható a »Medikus« is, vagy »Timár Liza« atyja. Tökéletes volt, amikor németet alakított, akár a »Takarodó« nőgyűlölő és lóimádó Queiss őrmesterét vesszük, akár a »Diákélet« osztálygőgös burskolomposát; aligha van a moszkvai művészszínházban oroszabb orvos, mint az ő Kovalenko-ja Arcubasev »Feltékenysége«-ben, meg Csebutikin a Csehov-féle »Három nővér«-ben.

Senki egységesebben nem dolgozta ki szerepét, mint Fenyvesi Emil és megdöbbenően egységes volt akkor is, amikor Lindau virtuóz módon megcsinált drámájában, az »Egy test, két lélek«-ben ügyész és gonosztevőt játszott. Közel harminc évig működött a Vigszínháznál, minden egyes fellépése esemény volt, minden új szerepe élmény, tanulmány azok számára, akik nézhették, hallhatták. Déléceg maradt és fiatal. Csak nagyon meghitt emberei tudták, hogy kór bántja és szenved. Ugyanazokat a szerepeket játszhatta bátran, amelyekkel első sikereit érte el. Játszhatta volna az Államtitkárt is, Svengált is, Ocskayt is. De repriz alkalmával talán csak a »Takácsok«-ban történt, hogy az egykori szilaj vörös Bäckerből a kedélyesen pityókás öreg Baumer lett. Férfias, imponáló, erőteljes volt utolsó megjelenésében is, amikor Szomory Dezső »Szabóky Zsigmond Ráfáel«-jét kreálta 1924. jan. 12-én és ezzel egyikét oldotta meg a legszebb, de egyúttal legfáradalmasabb művészi feladatoknak. Színpadai alakításain kívül megőrzi emlékét filmszerepei is. Egyike volt a legelső magyar